

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 334/2021-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou NOVÁK s. r. o., Ladislava Hudeca 15326/2A, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ing. Miloš Novák proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 255/2019 z 29. júna 2020 takto

rozhodol:

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 255/2019 z 29. júna 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 255/2019 z 29. júna 2020 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **450,29 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Uznesením č. k. I. ÚS 334/2021-27 z 24. augusta 2021 ústavný súd prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 1. októbra 2020 v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu. Vo zvyšnej časti, t. j. v časti namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a obsahu napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní vedenom Okresným súdom Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 C 129/2012 domáhal povolenia obnovy konania vedeného pod sp. zn. 16 C 83/2008 (ďalej len „pôvodné konanie“). Svoj návrh odôvodnil s poukazom na v tom čase platný a účinný § 228 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) existenciou skutočností a dôkazov, ktoré bez svojej viny nemohol uplatniť v pôvodnom konaní a ktoré pre neho môžu privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

3. Okresný súd (v poradí tretím) uznesením č. k. 7 C 129/2012-263 z 23. júna 2015 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) návrh sťažovateľa na obnovu konania po vykonanom dokazovaní a nariadení pojednávania vo veci zamietol podľa § 234 ods. 1 OSP z dôvodu, že sťažovateľom predložené listinné dôkazy nie sú spôsobilým dôvodom obnovy konania. Predmetné dôkazy totiž boli objektívne dostupné už v čase pôvodného konania a sťažovateľ tak mal podľa okresného súdu možnosť použiť ich a označiť aj v pôvodnom konaní.

4. Na základe odvolania sťažovateľa Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v poradí druhým uznesením č. k. 14 Co 54/2018-455 z 13. apríla 2018 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania.

4.1. V odôvodnení krajský súd v prvom rade poukázal na skutočnosť, že od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť nový procesný kódex – Civilný sporový poriadok upravujúci konanie o žalobe na obnovu konania v § 397 až § 418, pričom v zmysle prechodných ustanovení § 470 ods. 1 CSP sa ustanovenia Civilného sporového poriadku aplikujú aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Krajský súd zhodne s okresným súdom konštatoval, že v prejednávanej veci nebolo preukázané splnenie zákonných podmienok na povolenie obnovy konania podľa § 228 ods. 1 písm. a) OSP [zodpovedajúce súčasnému § 397 písm. a) CSP]. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že sťažovateľom predložené listinné dôkazy objektívne existovali už v čase pôvodného konania a na základe žiadosti mohli byť vtedajšou správou katastra sťažovateľovi vydané.

5. Proti predmetnému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodu procesných väd zmätočnosti podľa § 420 písm. b) a f) CSP a zároveň prípustnosť dovolania vyvodzoval aj z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

6. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľa ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP a rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

6.1. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd s poukazom na § 421 ods. 2 CSP a § 357 písm. c) CSP dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľa nie je prípustné.

6.2. K uplatnenému dôvodu prípustnosti podľa § 420 písm. b) CSP najvyšší súd uviedol, že ak krajský súd považoval za stranu konania aj [REDACTED], nevykazuje jeho postup a rozhodnutie znaky procesnej vady, pretože nejde o otázku procesnej povahy, ale o otázku vecnej legitímácie, preto táto vada nezakladá prípustnosť dovolania.

6.3. Napokon sa najvyšší súd vyjadril aj k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a v tomto smere konštatoval, že uznesenie odvolacieho súdu je dostatočne odôvodnené, je z neho zrejmé, z ktorých dôkazov a skutočností krajský súd vychádzal, akými úvahami sa riadil a aké závery zaujal k právnemu posúdeniu veci.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Ústavná sťažnosť je nasmerovaná proti tej časti napadnutého uznesenia, ktorou najvyšší súd ako zákonom neprípustné odmietol dovolanie sťažovateľa, pokiaľ ide o uplatnený dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Sťažovateľ zastáva názor, že uznesenie krajského súdu č. k. 14 Co 54/2018 z 13. apríla 2018, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, nemožno považovať za rozhodnutie odvolacieho súdu o odvolaní proti uzneseniu o odmietnutí žaloby na obnovu konania podľa § 357 ods. 1 písm. c) CSP, tak ako to uvádza najvyšší súd. Ak preto najvyšší súd v časti uplatneného dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP aplikoval § 421 ods. 2 CSP a jeho dovolanie ako neprípustné odmietol, odňal mu možnosť konať pred súdom. Sťažovateľ súčasne namieta, že odmietnutie dovolania nebolo najvyšším súdom ani náležite zdôvodnené. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu preto označuje za „zjavne neodôvodnené a arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné“.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu

8. Najvyšší súd vo vyjadrení k dôvodom ústavnej sťažnosti č. k. KP 3/2021-429 z 28. septembra 2021 uviedol, že rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponecháva na úvahe ústavného súdu. Pripojil k nemu vyjadrenie predsedu senátu 1 C JUDr. Jána Šikutu, ktorý zdôraznil, že v zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymedzené v § 420 a § 421 CSP. Obdobne ako v napadnutom uznesení zopakoval, že v prípade, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odmietnutí žaloby na obnovu konania podľa § 357 písm. c) CSP, nie je dovolanie proti takému rozhodnutiu v zmysle § 421 ods. 2 CSP prípustné. Preto najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa v časti uplatneného dôvodu prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže podľa zákona prípustné nie je.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb

9. Oznámeniami z 23. septembra 2021 ústavný súd upovedomil všetkých žalovaných ako zúčastnené osoby o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa (§ 126 zákona o ústavnom súde) a umožnil im vyjadriť sa k nej v lehote 14 dní od doručenia upovedomenia.

9.1. Žiadna zo zúčastnených osôb sa v stanovenej lehote ani do rozhodnutia ústavného súdu k ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyjadrila.

III.3. Replika sťažovateľa

10. Sťažovateľ právo podať repliku k vyjadreniu najvyššieho súdu, ktoré mu bolo spolu s výzvou ústavného súdu účinne doručené 13. decembra 2021, nevyužil.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorý odmietol jeho dovolanie v časti uplatneného dôvodu prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP z dôvodu, že podanie dovolania výslovne vylučuje zákon (§ 421 ods. 2 CSP).

12. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa zásadne obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, aby vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

13. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

14. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. ÚS 115/2020). Právo na prístup k súdu

je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok [III. ÚS 875/2016 a rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 a 36].

15. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu (III. ÚS 275/2018). Takéto obmedzenia predstavujú aj § 420 a § 421 CSP, ktoré stanovujú, kedy je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Zároveň je povinnosťou dovolateľa formulovať dovolanie spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP (m. m. IV. ÚS 15/2021). V príslušnom procesnom kódexe koncipovaná prípustnosť dovolania sleduje trend nastolený judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej má tento mimoriadny opravný prostriedok slúžiť na nápravu najzávažnejších procesných pochybení, t. j. zmätočných rozhodnutí, ako aj na riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov ako prvkov naplňania princípu právnej istoty (III. ÚS 73/2018, IV. ÚS 528/2020).

16. Ústavný súd síce stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu, avšak konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch nie je vyňaté z rámca ústavnoprávných princípov, preto ústavný súd musí dbať na to, aby boli dodržané záruky spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby interpretácia prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov nebola svojvoľná ani formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

17. Ťažisková argumentácia sťažovateľa spočíva v tvrdení, že najvyšší súd v rozpore so zákonom odmietol jeho dovolanie v časti uplatneného dôvodu prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, čím mu odoprel prístup k dovolaciemu konaniu. Podľa sťažovateľa bol najvyšší súd povinný zaoberať sa jeho dovolaním aj v tejto časti, a nie ho odmietnuť len s odkazom na § 421 ods. 2 CSP a § 357 písm. c) CSP.

18. V súlade s uvedenými východiskami preto ústavný súd skúmal, či namietané uznesenie najvyššieho súdu v predmetnej časti, t. j. v časti o odmietnutí dovolania sťažovateľa, pokiaľ ide o dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP spĺňa, požiadavky kladené na súdne rozhodnutie a či účinky dovolacej právomoci najvyššieho súdu boli v danom prípade zlučiteľné s právom strany na prístup k súdu.

19. Pre komplexnejšie posúdenie danej veci ústavný súd považuje za vhodné poukázať v ďalších bodoch tohto nálezu i na relevantné zákonné ustanovenia vzťahujúce sa na danú vec sťažovateľa.

20. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

21. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

22. Podľa § 357 písm. c) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odmietnutí žaloby na obnovu konania.

23. Podľa § 413 ods. 1 CSP súd uznesením odmietne žalobu na obnovu konania, ak a) bola podaná oneskorene, b) bola podaná neoprávnenou osobou, c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustná, d) ide o dôvod uvedený v § 129 alebo e) je zjavne nedôvodná.

24. Podľa § 414 CSP ak súd žalobu na obnovu konania neodmietne, rozhodne rozsudkom, či obnovu konania povolí alebo zamietne.

25. Podľa § 234 ods. 1 OSP (účinného do 30. júna 2016) návrh na obnovu konania súd uznesením buď zamietne alebo obnovu konania povolí. Podľa odseku 2 predmetného ustanovenia ak súd zamietne návrh na obnovu konania preto, že nie je prípustný, alebo preto, že ho podal niekto, kto naň nebol oprávnený, alebo preto, že je zrejme oneskorený, nemusí nariadovať pojednávanie. Súd nemusí nariadovať pojednávanie ani o návrhu na obnovu konania podľa § 228 ods. 1 písm. g).

26. Ústavný súd podotýka, že základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte (čl. 1 ods. 1 ústavy) narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Žaloba o obnovu konania (podobne ako návrh na obnovu konania za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku) ako mimoriadny opravný prostriedok v civilnom sporovom konaní spôsobilý vyvolať zmenu alebo zrušenie právoplatného rozhodnutia predstavuje zákonom povolenú odchýlku od zásadnej požiadavky, ktorou je záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatných rozhodnutí. Žaloba o obnovu konania nie je generálne použiteľná a obnovu konania možno povoliť len vo výnimočných prípadoch.

27. Dôvody obnovy konania upravené v Občianskom súdnom poriadku účinnom do 30. júna 2016 (§ 228 OSP) boli zákonodarcom v zásade prebraté aj do právnej úpravy Civilného sporového poriadku (§ 397) s určitými odlišnosťami. Konanie o obnove sa pritom člení do dvoch fáz. Prvou z nich je konanie o návrhu na obnovu konania, ktorej výsledkom je buď povolenie obnovy konania, alebo zamietnutie žaloby (predtým návrhu) na obnovu konania. Ešte pred tým, ako bude súd rozhodovať o povolení obnovy konania alebo zamietnutí žaloby na obnovu konania, je oprávnený z dôvodov vymedzených v citovanom § 413 CSP žalobu na obnovu konania bez nariadenia pojednávania uznesením odmietnuť. Právna úprava Civilného sporového poriadku (na rozdiel od predchádzajúcej úpravy Občianskeho súdneho poriadku) pripúšťa, aby súd bez ďalšieho prejednávania žaloby na obnovu konania túto odmietol v prípade, ak z obsahu žaloby už „na prvý pohľad“ (zjavne) vyplýva, že je nedôvodná (t. j. nie sú dané dôvody na jej podanie v zmysle § 397 CSP). V prípade, že nie sú dané dôvody, pre ktoré by súd mohol žalobu na obnovu konania odmietnuť, rozhodne rozsudkom o tom, či obnovu konania povolí alebo žalobu na obnovu konania zamietne. Proti takému rozhodnutiu je odvolanie prípustné.

28. Predchádzajúca právna úprava Občianskeho súdneho poriadku umožňovala konajúcemu súdu rozhodnúť o návrhu na povolenie obnovy konania len uznesením, ktorým buď návrh zamietol, alebo obnovu konania povolil (§ 234 ods. 1 OSP), pričom, vychádzajúc z § 234 ods. 2 OSP, súd rozhodoval o návrhu na obnovu konania až po nariadení pojednávania. Prípady, v ktorých súd mohol rozhodnúť o návrhu na obnovu konania aj bez pojednávania (teda výnimka z uvedeného pravidla), boli taxatívne stanovené v § 234 ods. 2 OSP. Judikatúra najvyššieho súdu pritom dospela k záveru, že ak sa návrh na obnovu konania opiera o dôvod uvedený v § 228 ods. 1 OSP (teraz § 397 CSP), ale tvrdený dôvod nebol preukázaný, pretože skutočnosti alebo dôkazy existovali už v čase rozhodovania v pôvodnom konaní a účastníci mohli tieto skutočnosti alebo dôkazy použiť už v pôvodnom konaní alebo sa mohli v pôvodnom konaní vykonať, lebo účastníci o nich museli

mať vedomosť, nemožno návrh na obnovu konania zamietnuť bez nariadenia pojednávania, lebo dochádza k vecnému prejednaní návrhu, pri ktorom súd môže o návrhu na obnovu konania rozhodnúť iba po jeho prejednaní na ústnom pojednávaní (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 12/2010, 3 Cdo 85/2011, 3 Cdo 128/2014).

29. Z porovnania právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku a novej právnej úpravy Civilného sporového poriadku je tak zrejmé, že Občiansky súdny poriadok neobsahoval ustanovenia, na základe ktorých bol konajúci súd oprávnený návrh na obnovu konania odmietnuť, tak ako to súdu umožňuje súčasné znenie § 413 ods. 1 CSP. Ako už bolo uvedené, súd mohol uznesením návrh na obnovu konania len zamietnuť alebo obnovu povoliť (§ 234 ods. 1 OSP), pričom dôvodmi na zamietnutie návrhu boli aj tie, ktoré sú v § 413 ods. 1 CSP vymedzené ako dôvody na procesné odmietnutie žaloby na obnovu konania.

30. V danom prípade okresný súd rozhodoval o návrhu sťažovateľa na obnovu konania ešte za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku, pričom po doplnení dokazovania a nariadení pojednávania v intenciách (dvoch) zrušujúcich uznesení krajského súdu návrh sťažovateľa uznesením z 23. júna 2015 zamietol z dôvodu, že neboli splnené podmienky prípustnosti povolenia obnovy v zmysle § 228 ods. 1 písm. a) OSP. Vykonané dokazovanie totiž preukázalo, že predložené listinné dôkazy mohol sťažovateľ označiť a použiť už v pôvodnom konaní, ktorého obnovy sa podaným návrhom domáhal. V čase rozhodovania o odvolaní sťažovateľa proti predmetnému uzneseniu okresného súdu už bola účinná právna úprava Civilného sporového poriadku, preto krajský súd, aplikujúc prechodné ustanovenie § 470 ods. 1 CSP, potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP, pričom rozhodol formou uznesenia.

31. Po dôkladnom oboznámení sa s rozhodnutiami vo veci konajúcich súdov sa ústavný súd stotožňuje s tvrdením sťažovateľa, že uznesenie okresného súdu z 23. júna 2015 o zamietnutí jeho návrhu na obnovu konania podľa § 234 ods. 1 OSP je meritórnym rozhodnutím, ktoré zodpovedá v súčasnosti účinnému a platnému § 414 CSP a nejde o uznesenie o odmietnutí žaloby na obnovu konania podľa § 413 ods. 1 CSP. Podstatným pre prijatie tohto záveru bol fakt, že okresný súd návrh sťažovateľa na obnovu konania zamietol po vykonaní dokazovania a nariadení pojednávania vo veci, teda predmetný návrh nepochybne vecne prejednal a nezamietol ho iba z procesných dôvodov. Z tohto dôvodu nie je možné ani uznesenie krajského súdu z 13. apríla 2018 považovať za procesné rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odmietnutí žaloby na obnovu konania podľa § 357 písm. c) CSP, proti ktorému zákon dovolanie explicitne nepripúšťa (§ 421 ods. 2 CSP), tak ako to najvyšší súd naznačil citáciou ustanovení Civilného sporového poriadku v napadnutom uznesení (body 15 až 17) a následne výslovne konštatoval vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti. Nič na tomto závere nemení ani skutočnosť, že krajský súd o odvolaní sťažovateľa rozhodol formou uznesenia, hoci ústavný súd dodáva, že ak aplikoval princíp okamžitej aplikability Civilného sporového poriadku, ako to sám uviedol (bod 25 uznesenia krajského súdu), mal rozhodnúť rozsudkom. Forma daného rozhodnutia však pre posúdenie toho, či rozhodnutie krajského súdu bolo vylúčené z dovolacieho prieskumu, nemala žiaden význam.

32. Sumarizujúc uvedené, neostáva ústavnému súdu iné než uzavrieť, že ak najvyšší súd v dôsledku nesprávnej aplikácie § 421 ods. 2 CSP procesne odmietol dovolanie sťažovateľa v časti uplatneného

dôvodu prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, neprípustne tým zasiahol do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj keď sa už ústavný súd zmienil, že je potrebné rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom si vymedzovať prípustnosť dovolania, táto interpretácia nemôže byť nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd, svojvoľná a formalistická, ako tomu bolo v prípade posúdenia dovolania sťažovateľa v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

33. Na základe uvedeného ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu) a napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

34. Po vrátení veci je najvyšší sud povinný opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP s tým, že podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde je viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze. Na tomto mieste však ústavný súd súčasne upozorňuje, že jeho kasačné rozhodnutie neprejudikuje budúce rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľa v časti uplatneného dôvodu prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (s výnimkou záveru o nesprávnej aplikácii § 421 ods. 2 CSP). Ústavný súd teda nemá v žiadnom prípade ambíciu hodnotiť, či by malo byť dovolanie sťažovateľa posúdené ako prípustné z hľadiska naplnenia predpokladov podľa § 421 ods. 1 CSP a následne meritórne prejednané. Uvedené je vecou najvyššieho súdu, ktorému prináleží posúdiť, či sú splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 432 až § 435 CSP.

35. Ústavný súd súčasne nevyhovel návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v požadovanej sume 1 000 eur, pretože zrušením napadnutého uznesenia a vrátením veci najvyššiemu súdu sa vytvoril priestor na nápravu zásahu do označeného práva sťažovateľa (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

36. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania celkom v sume 450,29 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

37. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania a výpočte odmeny za právne služby ústavný súd vychádzal z § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 vyhlášky a sťažovateľovi priznal odmenu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a príprava právneho zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) á 177 eur, čo spolu s režijným paušálom 2 x á 10,62 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 375,24 eur, ktorú ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), pretože právny zástupca sťažovateľa je platcom DPH.

38. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2022

Miloš Maďar
predseda senátu